

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Рішенням вченої ради

Інституту спеціальної педагогіки і психології

імені Миколи Ярмаченка НАПН України

протокол №8 від 26 червня 2025 року

Голова вченої ради

В.В.Засенко

Спеціальність	А 6. Спеціальна освіта, С 4 Психологія
Освітня програма	Спеціальна педагогіка, спеціальна психологія
Освітня кваліфікація	Доктор філософії

Шифр дисципліни	ВД8
Назва дисципліни	Сучасні технології навчання та підтримки дітей з порушеннями інтелектуального розвитку
Навчальний рік	2025-2026
Кількість кредитів ЄКТС (годин)	2 кредити (60 годин)
Статус	Вибіркова дисципліна
Короткий опис дисципліни	Мета: відповідно до сучасної методології, концепції вищої освіти ознайомити здобувачів з різними технологіями, методами, принципами, засобами, прийомами навчання та підтримки дітей з порушеннями інтелектуального розвитку, озброїти вміннями застосовувати їх у майбутній організаторській, навчально-виховній, науково-дослідницькій діяльності.
Викладачі	Чеботарьова О.В., д.пед.наук, професор. Гладченко І.В., к.пед.наук, старший наук. співробітник.

Тел.

+380973436272; +380977519295

Email

olena.chebotareva@gmail.com

iryna.hladchenko@gmail.com

Час для
консультації

Вівторок та четвер, 12:00-13:00

Спеціальні (фахові) компетентності	
СК 01.	Здатність розв'язувати комплексні проблеми, виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти; виокремлювати, систематизувати та прогнозувати актуальні

психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

- СК 02. Здатність застосувати сучасні методології, методи та інструменти теоретичних та емпіричних досліджень у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти; планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у психології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, та забезпечувати якість виконуваних досліджень.
- СК 03. Здатність проектувати, моделювати, розробляти нові технології, методики і засоби у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти; ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в сфері психології та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство та відповідальність під час їх реалізації; забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.
- СК 04. Здатність здійснювати науково-педагогічну та освітню діяльність у закладах вищої освіти (наукових установах) у сфері спеціальної та інклюзивної освіти; здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.
- СК 06. Здатність здійснювати науково-педагогічну та освітню діяльність у закладах вищої освіти (наукових установах) у сфері спеціальної та інклюзивної освіти; застосовувати нові технології та інструменти, сучасні цифрові технології, бази даних та інші ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та викладацькій діяльності.
- СК 07. Здатність здійснювати порівняльний аналіз українського й зарубіжного досвіду у використанні дослідницького інструментарію для розроблення передових практик доступної і безбар'єрної освіти осіб з ООП; уміння толерувати невизначеність і доводити унікальність власного наукового пошуку в умовах інформаційного / цифрового суспільства.
- СК 12. Здатність створювати належний психологічний клімат в групі; виявляти шляхи оптимізації управління навчально-виховним процесом та створювати умови для їх реалізації; формувати психологічну готовність майбутніх фахівців до виконання ними своїх професійних обов'язків.

Програмні результати навчання

- РН 02. Розуміти загальні принципи, методи освітніх наук, а також загальну методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти та у викладацькій практиці; загальні принципи та методи психології, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері психології (зокрема і спеціальної психології) та у викладацькій практиці.

- РН 04. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження зі спеціальної та/або інклюзивної освіти, здійснювати критичний аналіз результатів власних досліджень і результатів інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням академічної доброчесності; планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з психології та дотичних міждисциплінарних напрямів із дотриманням норм професійної і академічної етики.
- РН 06. Формулювати і перевіряти гіпотези у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень, статистичного аналізу та комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані; критично і системно оцінювати результати власної науково-дослідної роботи і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, визначати перспективи подальших наукових розвідок.
- РН 07. Розробляти та досліджувати концептуальні та інші моделі педагогічних ситуацій, нових методик, інструментів тощо, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти та у дотичних міждисциплінарних напрямках; розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти у сфері психології (зокрема і спеціальної психології), які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні проблеми психології з урахуванням соціальних, економічних, етичних і правових аспектів.
- РН 09. Розробляти та реалізовувати наукові та/або прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі науково-прикладні проблеми у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти з урахуванням правових, етичних та економічних аспектів, забезпечувати захист інтелектуальної власності; вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми психології державною та іноземною мовами, готувати результати досліджень у вигляді наукових публікацій.
- РН 10. Організовувати та здійснювати освітній процес у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти та викладати навчальні дисципліни зі спеціальної та/або інклюзивної освіти у закладах вищої освіти; організовувати і здійснювати освітній процес у сфері психології, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосовувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.

Програма дисципліни**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.****ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ ТА ПІДТРИМКИ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

Тема 1	Актуальні питання теорії та практики навчання дітей з інтелектуальними порушеннями
1.1.	Огляд понять інтелектуальних порушень, їх типів і класифікація. Причини та фактори виникнення інтелектуальних порушень у дітей. Теоретичні підходи до навчання дітей з інтелектуальними порушеннями (принципи та методи навчання, адаптація навчального процесу до індивідуальних потреб учнів, роль корекційного навчання в розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями).
1.2.	Загальні вимоги щодо організації навчання дітей з особливими освітніми потребами. Форми, методи та засоби навчання дітей з особливими освітніми потребами.
1.3.	Сім'я дитини із особливими освітніми потребами. Батьки/опікуни – члени команди супроводу. Психолого-педагогічний супровід батьків/опікунів дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Співробітництво сім'ї, закладу освіти, інклюзивно-ресурсного центру, реабілітаційного центру тощо. Основні форми і методи роботи з батьками/опікунами. Просвітницька робота з батьками/опікунами в освітньому закладі. Етикет спілкування з батьками/опікунами дитини з порушеннями інтелектуального розвитку.
Тема 2	Сучасні підходи до визначення особливих освітніх потреб та рівнів підтримки для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку
2.1.	Категорії дітей з особливими освітніми потребами. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ). Класифікації порушень психофізичного розвитку дітей. Огляд терміну «особливі освітні потреби» у контексті дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.
2.2.	Класифікація різних типів порушень інтелектуального розвитку. Визначення потреб в освітній підтримці на основі рівня інтелектуальних труднощів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.**ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ТА ПІДТРИМЦІ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

Тема 3	Сучасне навчально-методичне забезпечення для роботи з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку
3.1.	Поняття навчально-методичного забезпечення та його роль у створенні адаптивного освітнього середовища для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Нормативна база та стандарти. Посібники з організації корекційно-розвивальної роботи. Технічні та дидактичні засоби. Організація освітнього простору.
3.2.	Технології дистанційного навчання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах кризових викликів. Технології формування соціальної компетентності та навичок комунікації у дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.
Тема 4	Комплексний підхід до освіти дітей з інтелектуальними порушеннями: поєднання здоров'язбережувальних і музично-ритмічних технологій
4.1.	Актуальність комплексного підходу в освіті дітей з інтелектуальними порушеннями. Поняття та цілі здоров'язбереження. Види здоров'язбережувальної діяльності (рухова активність, дихальні вправи, релаксація тощо). Значення впровадження здоров'язбережувальних технологій для дітей з інтелектуальними порушеннями.
4.2.	Музика та ритм у розвитку дитини. Види музично-ритмічної діяльності (співи, рухи під музику, танцювальні ігри) та її вплив на моторику, увагу, комунікацію та емоції.
4.3.	Поєднання технологій у комплексному підході. Корекційний і профілактичний потенціал технологій, їхній вплив на психоемоційний стан, фізичне здоров'я, моторику й когнітивні процеси. Перспективи впровадження комбінованого підходу в практику інклюзивної та спеціальної освіти.

План					
Семестр, тиждень, заняття (дата)	Тема, план заняття	Аудиторні заняття		Самостійна Робота	
		Форма	Год	Завдання	Год
Заняття 1	Актуальні питання теорії та практики навчання дітей з інтелектуальними порушеннями. Огляд понять інтелектуальних порушень, їх типів і класифікація. Причини та фактори виникнення інтелектуальних порушень у дітей. Теоретичні підходи до навчання дітей з інтелектуальними порушеннями (принципи та методи навчання, адаптація навчального процесу до індивідуальних потреб учнів, роль корекційного навчання в розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями). Загальні вимоги щодо організації навчання дітей з особливими освітніми потребами. Форми, методи та засоби навчання дітей з особливими освітніми потребами. Сім'я дитини із особливими освітніми потребами. Батьки/опікуни – члени команди супроводу. Психолого-педагогічний супровід батьків/опікунів дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Співробітництво сім'ї, закладу освіти, інклюзивно-ресурсного центру, реабілітаційного центру тощо. Основні форми і методи роботи з батьками/опікунами. Просвітницька робота з	Лекція/ Практичне заняття	4/8	1. Порівняти підходи до класифікації інтелектуальних порушень у вітчизняній та міжнародній практиці (наприклад, МКФ, МКХ-11, DSM-5), зробити висновки щодо застосування цих класифікацій у практиці навчання. 2. Розробити фрагмент навчального заняття (уроку) для учня з легким ступенем інтелектуального порушення. Зазначити мету, завдання, адаптовані методи та засоби навчання. 3. Проаналізувати умовний кейс дитини з інтелектуальним порушенням. Описати, як відбувається співпраця між освітнім закладом, ІРЦ, родиною та іншими інституціями. Скласти індивідуальний план взаємодії. 4. Описати основні етапи, форми та методи супроводу, навести приклади просвітницької роботи в освітньому закладі.	12

Заняття 2	батьками/опікунами в освітньому закладі. Етикет спілкування з батьками/опікунами дитини з порушеннями інтелектуального розвитку. Сучасні підходи до визначення особливих освітніх потреб та рівнів підтримки для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Категорії дітей з особливими освітніми потребами. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ). Класифікації порушень психофізичного розвитку дітей. Огляд терміну «особливі освітні потреби» у контексті дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Класифікація різних типів порушень інтелектуального розвитку. Визначення потреб в освітній підтримці на основі рівня інтелектуальних труднощів.	Лекція/ Практичне заняття 2/4	1. Підготувати порівняльну таблицю, у якій слід зіставити: • класифікацію порушень психофізичного розвитку (вітчизняну); • класифікацію за МКФ; • категорії дітей з ООП, що використовуються у шкільній інклюзивній освіті в Україні. Зробити висновки щодо можливостей використання МКФ у педагогічній практиці. 2. Обрати умовну дитину з інтелектуальними освітніми труднощами та: • описати її особливі освітні потреби; • визначити рівень підтримки відповідно до чинної української системи (або на основі критеріїв МКФ); • запропонувати освітні адаптації/модифікації, що відповідають її рівню підтримки.	6
Заняття 3	Сучасне навчально-методичне забезпечення для роботи з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку. Поняття навчально-методичного забезпечення та його роль у створенні адаптивного освітнього	Лекція/ Практичне заняття 2/4	1. Підготувати аналітичний огляд чинної нормативної бази України щодо навчально-методичного забезпечення для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку (наприклад:	6

	середовища для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Нормативна база та стандарти. Посібники з організації корекційно-розвивальної роботи. Технічні та дидактичні засоби. Організація освітнього простору. Технології дистанційного навчання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах кризових викликів. Технології формування соціальної компетентності та навичок комунікації у дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.		Державний стандарт початкової/базової освіти для дітей з ООП, накази МОН, рекомендації тощо). Зробити висновки щодо їх практичного застосування в освітніх закладах. 2. Обрати будь-який сучасний навчально-методичний посібник з навчання дітей з інтелектуальними порушеннями. Проаналізувати його за такими критеріями: • адаптивність до інтелектуальних можливостей; • методи і засоби, що використовуються; • наявність візуальної/технічної/дидактичної підтримки; • корекційна складова. Підготувати коротку рецензію (1-2 сторінки).		
Заняття 4	Комплексний підхід до освіти дітей з інтелектуальними порушеннями: поєднання здоров'язбережувальних і музично-ритмічних технологій. Актуальність комплексного підходу в освіті дітей з інтелектуальними порушеннями. Поняття та цілі здоров'язбереження. Види здоров'язбережувальної діяльності (рухова активність, дихальні вправи, релаксація тощо). Значення впровадження здоров'язбережувальних технологій для дітей з	Лекція/ Практичне заняття	2/4	1. Підготувати аналітичний огляд сучасних наукових підходів і практик щодо використання здоров'язбережувальних і музично-ритмічних технологій у спеціальній освіті та зазначити, як ці технології впливають на психоемоційний і фізичний розвиток дітей. 2. Скласти конспект заняття, в якому поєднуються рухова активність (наприклад, дихальні вправи, релаксація) і музично-	6

	інтелектуальними порушеннями. Музика та ритм у розвитку дитини. Види музично-ритмічної діяльності (співи, рухи під музику, танцювальні ігри) та її вплив на моторику, увагу, комунікацію та емоції. Поєднання технологій у комплексному підході. Корекційний і профілактичний потенціал технологій, їхній вплив на психоемоційний стан, фізичне здоров'я, моторику й когнітивні процеси. Перспективи впровадження комбінованого підходу в практику інклюзивної та спеціальної освіти.		ритмічні елементи (спів, рухи під музику). Описати мету, хід заняття та очікуваний результат.	
--	--	--	--	--

Індивідуальні завдання та підсумковий контроль

№ з/п	Завдання	Особливості виконання та вимоги
1.	Варіанти на вибір:	
	а) Підготувати есе на тему: <i>Моє бачення етичної взаємодії з батьками дітей з інтелектуальними порушеннями.</i>	а) Написати есе (1-1,5 сторінки), в якому описати своє розуміння важливості емпатії, толерантності та професійної етики у роботі з батьками/опікунами дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.
	б) Підготувати творчий проєкт на тему: <i>Просвітницька брошура для батьків дітей з інтелектуальними порушеннями.</i>	б) Створити брошуру, в якій має бути зрозуміло викладено права дитини, можливості підтримки, роль ІРЦ, поради щодо взаємодії з освітніми закладами.
	в) Кейс-аналіз з розробкою рекомендацій.	в) Проаналізувати кейс дитини з порушеннями інтелектуального розвитку з урахуванням принципів МКФ: функціонування, активність, участь, фактори середовища. Розробити рекомендації для ІПР (індивідуальної програми розвитку).

2. Варіанти на вибір:

а) Підготувати есе на тему:
Особисті враження і бачення ролі комплексного підходу у формуванні навичок здоров'язбереження та творчих здібностей дітей з інтелектуальними порушеннями.

б) Підготувати творчий проєкт на тему: *Модель адаптованого освітнього простору для учня з порушеннями інтелектуального розвитку.*

в) Міні-дослідження на тему: *Можливості дистанційного навчання для дітей з інтелектуальними порушеннями в умовах кризових ситуацій (пандемія, війна, надзвичайні ситуації).*

а) Написати есе (1-1,5 сторінки), в якому описати, чому поєднання здоров'язбережувальних і музично-ритмічних технологій є важливим у спеціальній освіті, які переваги воно забезпечує для дитини, педагогів і сім'ї.

б) Створити схему або опис моделі організації інклюзивного класу/ресурсної кімнати з урахуванням потреб дитини з інтелектуальними порушеннями. Слід врахувати: дидактичні засоби; зони для навчання, відпочинку, соціалізації; технічні засоби (комп'ютер, планшет, сенсорні панелі тощо).

в) Провести міні-дослідження (на основі відкритих джерел або опитування педагогів) про те, які форми дистанційної/змішаної освіти були ефективними для дітей з інтелектуальними порушеннями. Описати приклади інструментів і платформ (наприклад, Zoom, Google Classroom, інтерактивні платформи з адаптацією).

Підсумковий контроль (тест)

1. Що таке інтелектуальні порушення та які їх основні ознаки?

а) Тимчасове зниження уваги та пам'яті у дітей дошкільного віку.

б)* Стійкі порушення розумового розвитку, що характеризуються зниженням інтелектуальних здібностей і труднощами в адаптації до соціального життя.

в) Порушення мовлення, пов'язані з труднощами у вимові звуків.

г) Психоемоційні розлади, викликані стресом або травмою.

2. Які основні причини виникнення інтелектуальних порушень у дітей?

а) Порушення режиму сну та харчування у дітей дошкільного віку.

б) Недостатній рівень розвитку мовлення в ранньому віці.

в)* Генетичні аномалії, ускладнення вагітності та пологів, інфекції, інтоксикації, соціальна депривація.

г) Надмірне використання цифрових пристроїв у дошкільному віці.

3. Які з наведених принципів є основними у навчанні дітей з інтелектуальними порушеннями?

- а)* Індивідуалізація, доступність, повторення, стимуляція пізнавальної активності.
- б) Самостійність, суворість, швидкість опанування матеріалу.
- в) Змагальність, конкурентність, мінімальна підтримка з боку педагога.
- г) Абстрактність, універсальність, однотипність викладу матеріалу.

4. Яка роль корекційного навчання в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами (ООП)?

- а) Забезпечення дитини виключно академічними знаннями.
- б) Сприяння засвоєнню великого обсягу інформації за короткий термін.
- в) Формування навичок конкурентної боротьби в освітньому середовищі.
- г)* Розвиток когнітивної, мовленнєвої, емоційно-вольової сфери та адаптація дитини до освітнього середовища.

5. Які форми взаємодії школи з батьками дітей з інтелектуальними порушеннями є найбільш ефективними?

- а) Лише перевірка домашніх завдань та щомісячні звіти про успішність.
- б) Проведення масових заходів без участі батьків у навчальному процесі.
- в)* Індивідуальні консультації, батьківські збори, спільне планування ІПР, участь у команді супроводу.
- г) Повна передача відповідальності за навчання дитини на ІРЦ.

6. Що означає термін «особливі освітні потреби» у контексті інтелектуального розвитку?

- а) Посередній рівень інтелекту, що потребує поглибленої програми навчання.
- б) Тимчасові труднощі у засвоєнні навчального матеріалу через зміну школи.
- в)* Специфічні потреби дітей, що виникають через порушення розвитку, які вимагають додаткової педагогічної підтримки.

г) Бажання дитини навчатися за власною індивідуальною програмою.

7. Що таке Міжнародна класифікація функціонування (МКФ) і як вона використовується у спеціальній освіті?

а) Система діагностики виключно медичних захворювань дітей.

б)* Система, яка дозволяє оцінити функціональні обмеження людини, визначити рівень її участі в житті та потреби в підтримці.

в) Методика оцінювання рівня засвоєння шкільної програми.

г) Календарно-тематичне планування освітнього процесу у школах з інклюзивним навчанням.

8. Які класифікації порушень психофізичного розвитку існують у сучасній педагогіці?

а) Лише класифікація за рівнем інтелектуального розвитку.

б)* Медична, психолого-педагогічна, функціональна — з урахуванням типу, глибини та впливу порушення на розвиток дитини.

в) Класифікація за віком та статтю дитини.

г) Соціальна, емоційна та економічна класифікація.

9. За яким принципом сучасна українська система інклюзивної освіти класифікує особливі освітні потреби?

а) За медичними діагнозами.

б)* За категоріями освітніх труднощів (типами бар'єрів) у процесі навчання.

в) За віком дитини.

г) За рівнем IQ.

10. Які порушення включають інтелектуальні труднощі?

а) Порушення зору та слуху.

б)* Обмеження розвитку пам'яті, уваги, мислення, мовлення, вольової сфери, здатності до абстрагування і логічного міркування.

в) Проблеми пересування та самообслуговування.

г) Складнощі з пристосуванням до соціального середовища.

11. Що охоплюють функціональні труднощі?

- а)* Порушення сенсорних (зір, слух), мовленнєвих, моторних функцій.
- б) Порушення пам'яті та мислення.
- в) Соціокультурні бар'єри.
- г) Труднощі з логіко-математичними операціями.

12. Які труднощі належать до фізичних?

- а) Проблеми з мовленням та читанням.
- б)* Порушення функціонування органів чи кінцівок, що обмежують пересування та самообслуговування.
- в) Труднощі з адаптацією у соціальному середовищі.
- г) Обмеження в логічному мисленні.

13. Що включають навчальні труднощі?

- а)* Обмеження писемної мови, логіко-математичних операцій, складність довільної навчальної діяльності.
- б) Порушення моторики та координації.
- в) Соціальні бар'єри та культурні відмінності.
- г) Обмеження у сприйманні сенсорної інформації.

14. Які особливості мають соціоадаптаційні/соціокультурні труднощі?

- а) Проблеми з рухом та самообслуговуванням.
- б)* Труднощі пристосування до соціального середовища, комунікації, прийняття норм і цінностей, мовно-культурні бар'єри.
- в) Порушення слуху та зору.
- г) Обмеження пам'яті та уваги.

15. Як визначається рівень освітньої підтримки для дитини з інтелектуальними порушеннями?

- а) За результатами медичного огляду.
- б)* За результатами комплексної психолого-педагогічної оцінки, проведеної ІРЦ.
- в) Вибірково, за бажанням батьків.
- г) За віком дитини.

16. Які характеристики відповідають I рівню освітньої підтримки?

- а) Інтенсивна індивідуальна підтримка та до 8 занять корекції на тиждень.

б) Модернізація змісту навчання, спеціальні методики.

в)* Незначні труднощі, відсутність значних змін в освітньому процесі, можливе періодичне залучення фахівців.

г) Залучення асистента вихователя та альтернативна комунікація.

17. Що передбачає II рівень освітньої підтримки?

а)* Адаптація освітнього середовища, допоміжні засоби навчання, консультування педагогів фахівцями ІРЦ.

б) Модифікація змісту навчання та застосування спеціальних методик.

в) Інтенсивна індивідуальна підтримка та гнучкий розклад.

г) Відсутність змін у навчальному процесі.

18. Які заходи включає IV рівень освітньої підтримки?

а) Періодичне залучення фахівців без значних змін у навчанні.

б)* Підтримка асистента дитини, модифікація змісту навчання, спеціальні методики і технології.

в) Залучення асистента вихователя і заняття із соціалізації.

г) Повна ізоляція від однолітків.

19. Що включає адаптивне освітнє середовище для всіх рівнів підтримки?

а)* Універсальний дизайн, розумне пристосування, ресурсні кімнати, індивідуальні засоби навчання.

б) Використання стандартного обладнання без змін.

в) Зменшення часу навчання без додаткових засобів.

г) Виключно дистанційне навчання.

20. Що включає поняття навчально-методичного забезпечення для дітей з інтелектуальними порушеннями?

а) Тільки підручники, рекомендовані МОН України.

б) Лише дидактичні матеріали для вчителя.

в)* Сукупність програм, посібників, інструкцій, дидактичних та технічних засобів, які сприяють ефективному навчанню.

г) Список обов'язкової літератури для батьків.

21. Яку роль відіграють технічні та дидактичні засоби у навчанні дітей з інтелектуальними порушеннями?

а) Служать заміною викладача під час дистанційного навчання.

б) Створені для перевірки знань у дітей з високими освітніми потребами.

в)* Сприяють кращому засвоєнню матеріалу, компенсують труднощі у сприйнятті, мисленні, мовленні, моторному розвитку та розвивають увагу, пам'ять, мотивацію.

г) Використовуються лише для занять з фізичної реабілітації.

22. Які нормативні документи регулюють освітній процес для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку?

а) Лише накази Міністерства охорони здоров'я України.

б)* Закон України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Постанова КМУ №872, накази МОН щодо ІПР та інклюзії.

в) Закони про охорону праці та пожежну безпеку.

г) Правила внутрішнього розпорядку в загальноосвітніх школах.

23. Які особливості має організація освітнього простору для дітей з інтелектуальними порушеннями?

а) Яскраве освітлення, велика кількість учнів у класі, гучна атмосфера.

б)* Безпечний, доступний, стимулювальний простір, що враховує потреби дитини у спокої, русі та емоційному комфорті.

в) Повна ізоляція дітей від інших учнів та обмеження рухової активності.

г) Використання лише традиційних класних меблів і відсутність спеціальних матеріалів.

24. Які технології дистанційного навчання є ефективними для дітей з інтелектуальними порушеннями в умовах кризових ситуацій?

а) Використання тільки текстових завдань без допомоги асистента.

б)* Активне залучення наочних, інтерактивних матеріалів, допомога асистента, адаптація темпу й обсягу матеріалу.

в) Виключно самостійне навчання без жодної підтримки.

г) Використання стандартної шкільної програми без змін.

25. У чому полягає сутність комплексного підходу в навчанні дітей з інтелектуальними порушеннями?

а) Використання лише когнітивних методів навчання.

б)* Поєднання різних методів впливу (фізичних, емоційних, когнітивних) для гармонійного розвитку дитини.

в) Орієнтація виключно на фізичні вправи та реабілітацію.

г) Застосування стандартної програми без індивідуалізації.

26. Які цілі реалізуються через здоров'язбережувальні технології у спеціальній освіті?

а) Підвищення академічної успішності через інтенсивне навчання.

б)* Збереження фізичного і психічного здоров'я дитини через рухову активність, дихальні вправи, релаксацію.

в) Підготовка дітей до змагань та спортивних подій.

г) Виключно лікування медичних захворювань без педагогічної підтримки.

27. Які види музично-ритмічної діяльності найчастіше використовують у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами (ООП)?

а) Лише сольне співання без рухів.

б)* Спів, рухи під музику, ритмічні вправи, танці – які стимулюють увагу, комунікацію, координацію та настрій.

в) Виключно слухання класичної музики без активної участі дітей.

г) Виконання складних музичних творів на інструментах.

28. Як поєднання музично-ритмічних та здоров'язбережувальних технологій впливає на розвиток дитини?

а) Знижує мотивацію до навчання та викликає втому.

б)* Позитивно впливає на психоемоційний стан, знижує тривожність, покращує моторику і навчальну мотивацію.

в) Має лише фізичний вплив без емоційного ефекту.

г) Використовується лише для дітей без особливих освітніх потреб.

29. Яка одна з основних переваг комплексного підходу в інклюзивній та спеціальній освіті?

а) Використання виключно традиційних методів навчання.

б)* Індивідуалізація освітнього процесу відповідно до потреб дитини.

в) Обмеження методичного інструментарію педагогів.

г) Стандартизація програми для всіх учнів без винятку.

30. Які результати забезпечує комплексний підхід у розвитку дітей з особливими освітніми потребами?

а) Розвиток лише когнітивних навичок.

б)* Підвищення соціалізації, адаптації, життєвих та комунікативних навичок.

в) Виключно фізичний розвиток без емоційної підтримки.

г) Обмеження розвитку навичок через надмірне навантаження.

Оцінювання навчальних досягнень

Вид роботи

%

Відвідування аудиторних занять	20
Відповіді на запитання під час аудиторних занять	30
Індивідуальне завдання 1	10
Індивідуальне завдання 2	10
Підсумковий контроль (тест)	30
Всього	100

Шкали оцінювання			
Бальна	ECTS	Національна	Заліків
90-100	A	Відмінно	Зараховано
80-89	B	Добре	
70-79	C		
66-69	D	Задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	Незадовільно - з можливістю повторного виконання завдань	Не зараховано - з можливістю повторного виконання завдань
0-34	F	Незадовільно - з повторним вивченням дисципліни	Не зараховано - з повторним вивченням дисципліни

Додаткові бали	
Вид роботи та вимоги	Бал за стобальною шкалою
Створіть короткий довідник/інфографіку (формат А4 або презентацію), яка допоможе вчителю орієнтуватися в категоріях підтримки та особливих освітніх потребах учнів.	10
Здійсніть порівняння підходів до визначення рівнів освітньої підтримки у дітей з інтелектуальними порушеннями в Україні та інших країнах (наприклад, Канада, Німеччина, Польща). Зробіть короткі висновки про можливість імплементації деяких елементів в українську практику.	10
Основна (обов'язкова) література	
- Гаврилов О. В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. 308 с. - Дегтяренко Т. М. Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегія управління : монографія / Т.М. Дегтяренко. – Суми : Університетська книга, 2011. – 403 с.	

3. Дегтяренко Т. М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами : навчальний посібник. Суми : ВТД «Університеська книга», 2008. 302 с.
4. Дегтяренко Т. М. Науково-методичні основи управління системою корекційно-реабілітаційної допомоги : монографія / Т. М. Дегтяренко. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 260 с.
5. Корекційні програми. Інститут модернізації змісту освіти : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/DfHV1IH> (дата доступу: 25.08.2022).
6. Корекційні програми. Міністерство освіти і науки України : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/YfHV8CS> (дата доступу: 25.08.2022).
7. Мартинчук О. В. Основи корекційної педагогіки : навчально-методичний посібник. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2010. 288 с.
8. Прохоренко, Л.І., Ярмола, Н.А., Набоченко, О.О., Данілавичюте, Е.А., Ільяна, В.М., Костенко, Т.М., Чеботарьова, О.В., Литовченко, С.В., Бабяк, О.О., Недозим, І.В., Блеч, Г.О., Трикоз, С.В., Гладченко, І.В., Трофименко, Л.І., Рібцун, Ю.В., Мартинюк, З.С., Довгопола, К.С., Жук, В.В., Грибань, Г.В., & Курінна, В.Р. (уклад.). (2021). Методичні рекомендації для закладів загальної середньої освіти щодо визначення освітніх труднощів і рівня підтримки в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти. Київ: Інститут спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/2021/12/31/Metod.rekom.dlya.ZZSO.inkl.31.12.pdf> Ухвалено Вченою радою Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України (протокол №9 від 2 грудня 2021 р.).
9. Прохоренко, Л.І., Ярмола, Н.А., Набоченко, О.О., Данілавичюте, Е.А., Ільяна, В.М., Костенко, Т.М., Чеботарьова, О.В., Литовченко, С.В., Бабяк, О.О., Недозим, І.В., Омельченко, І.М., Блеч, Г.О., Трикоз, С.В., Гладченко, І.В., Трофименко, Л.І., Рібцун, Ю.В., Мартинюк, З.С., Довгопола, К.С., Жук, В.В., Грибань, Г.В., & Курінна, В.Р. (уклад.). (2021). Методичні рекомендації для інклюзивно-ресурсних центрів щодо визначення категорій (типології) освітніх труднощів у осіб з ООП та рівнів підтримки в освітньому процесі. Київ: Інститут спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. <https://bit.ly/3mzL8sZ> Ухвалено Вченою радою Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України (протокол №9 від 2 грудня 2021 р.).
10. Трикоз С. В., Блеч Г. О. Дитина з порушеннями інтелектуального розвитку. Харків : Ранок, ВГ «Кенгуру», 2018. 40 с.

Додаткова література та інші джерела інформації

1. Дегтяренко Т. М. Стратегія удосконалення підготовки фахівців до управління процесом корекційно-реабілітаційної допомоги : монографія / Т. М. Дегтяренко. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 150 с.
2. Інноваційні підходи в освіті та реабілітації дітей із особливими освітніми потребами : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (14–15 травня 2020 р.) / гол. оргкомітету В. М. Синьов. Київ, 2020. 158 с.

3. Інноваційні підходи в освіті та реабілітації дітей із особливими освітніми потребами : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (14–15 травня 2020 р.) / гол. оргкомітету В. М. Синьов. Київ, 2020. 158 с.
4. Нагорна О. Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник. Рівне, 2016. 141 с.
5. Театр фізичного виховання та оздоровлення дошкільнят: Авторський стиль роботи : метод, реком. / Авт.-укл. М.М. Єфименко. – К. : ІСДО, 1995. – 40 с.
6. Теорія і практика інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник / упоряд. К. М. Бондар ; 2-ге вид., доп. Кривий Ріг : Проект «Підтримка інклюзивної освіти, 2019. 170 с.
7. Чайка М. С., Усатенко Г. В., Кривоногова О. В. Теорія та практика використання альтернативної комунікації для осіб з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник. Київ : ФОП Усатенко Г. В., 2021. 80 с.
8. Шевцов А. Г. Методичні основи організації соціальної реабілітації дітей з вадами здоров'я: [монографія] / Шевцов А. Г. - К. : НТІ «Інститут соціальної політики», 2004. - 239 с.

Електронні ресурси:

1. Всеукраїнська громадська організація «Коаліція захисту прав інвалідів та осіб із інтелектуальною недостатністю» [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.intelldisability-oalition.kiev.ua/>
2. Закон «Про освіту дітей з обмеженими можливостями здоров'я».
3. Закон України «Про дошкільну освіту».
4. Закон України «Про загальну середню освіту».
5. Закон України «Про освіту».
6. Закон України «Про охорону дитинства».
7. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: www.nbuv.gov.ua
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2000 р. № 1545 «Про схвалення Концепції ранньої соціальної реабілітації дітей з інвалідністю». <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1545-2000-%EF>
9. Сайт Інституту спеціальної педагогіки НАПН України: <http://ispukr.org.ua/>
10. Сайт Канадсько-українського проекту «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні»: <http://education-inclusive.com/>
11. Сайт Міністерства освіти і науки України: www.education.gov.ua
12. Сайт Науково-методичного центру інклюзивної освіти ІППО Київського університету імені Бориса Грінченка: http://nmcio.ippo.kubg.edu.ua/?page_id=52
13. Сайт Фонду «Крок за кроком»: http://www.ussf.kiev.ua/inclusive_education/

Методи навчання

Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Опорні конспекти лекцій. Силабус. Мультимедійні презентації до курсу. Збірка тестових завдань для оцінювання навчальних досягнень майбутніх докторів філософії. Мультимедійний проєктор для демонстрації презентацій, відеофрагментів. Комп'ютери з доступом до Інтернету для проведення поточного та підсумкового контролів.

Поведінка на курсі

Відвідування аудиторних лекційних та практичних (або онлайн-занять). Сумлінне виконання індивідуальних завдань та самостійна робота над опануванням лекційного матеріалу.

Інформація про викладачів

Чеботарьова О.В., д.пед.наук, професор.

Гладченко І.В., к.пед.наук, старший наук. співробітник.

Основні публікації з тематики дисципліни

1. Гладченко І.В., Висоцька А.М., Супрун М.О. Соціалізація осіб з психофізичними порушеннями / Навчальний посібник за наукової редакції професора М. О. Супруна – К.: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. – 214 с.
2. Гладченко І.В., Гломозда І.В., Бороzeneць О.А., Ващенко В.М., Стрілець Л.В. Модельна навчальна програма «Математика. 5-10 класи» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку та закладів загальної середньої освіти зі спеціальними класами для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2024. 44 с. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (Наказ Міністерства освіти і науки №1377 від 25.09.2024 р. «Про надання грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» модельним навчальним програмам для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами»).
3. Гладченко, І. В. (2021) *Корекційна спрямованість занять з формування елементарних математичних уявлень у дітей з порушеннями інтелектуального розвитку* Особлива дитина: навчання і виховання, 4 (104). стор. 58-68.
4. Гладченко, І. В. (2022) *Залучення дітей з особливими освітніми потребами до вивчення математики в умовах сім'ї: шляхи підтримки* In: Освіта осіб з особливими потребами: виклики воєнного часу. Матеріали VIII Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології. Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України, м. Київ, Україна, стор. 62-67.
5. Гладченко, І. В. (2024) *Формування математичної компетентності у дітей молодшого шкільного віку з порушеннями інтелектуального розвитку* In: Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи: збірник тез IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи», Київ, 21 березня 2024 р. . Видавничий дім «Освіта», м. Київ, Україна, стор. 16-19.
6. Гладченко, І. В. (2019) *Сучасні технологічні вектори корекційної ритміки* In: Діти з особливими потребами в освітньому просторі : збірник матеріалів V Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітології «Діти з особливими потребами в освітньому просторі», 10-11 жовтня 2019 року, Чернігів . Симоненко О. І., м. Київ, Україна, стор. 28-32.
7. Гладченко, І. В. (2021) *Деякі аспекти визначення практичних цілей навчання математики учнів з порушеннями інтелектуального розвитку* In: Гуманітарний корпус , 2 (37). ТОВ "ТВОРИ", м. Вінниця, Україна, стор. 54-57.
8. Гладченко, І. В. (2021) *Форми організації освітнього процесу формування елементарних математичних уявлень в учнів з порушеннями інтелектуального розвитку* In: Діти з особливими потребами: від рівних прав – до рівних можливостей: матеріали VII Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології (7-8.10.2021 року, м. Київ) . Симоненко О. І., м. Київ, Україна, стор. 231-236.

9. Гладченко, І. В. (2024) *Дидактичні засади використання імпровізованої музичної гри як методу розвитку музичних здібностей у дітей з порушеннями інтелектуального розвитку* Теорія і практика спеціальної педагогіки та психології (12). стор. 37-46.
10. Гладченко, І. В. (2024) *Шляхи формування математичної компетентності у здобувачів освіти з порушеннями інтелектуального розвитку* In: The 14th International scientific and practical conference “Actual problems of personality psychology in the modern world” (April 09 – 12, 2024) . International Science Group, с. Rome, Italy, стор. 174-177.
11. Гладченко, І. В. (2015) *Інтеграційний підхід у використанні здоров'язберезжувальних технологій в процесі корекційного навчання та виховання дошкільників із порушеннями розумового розвитку* Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови (8). стор. 34-43.
12. Гладченко, І. В. (2023) *Формування основ національного патріотизму в дітей з порушеннями інтелектуального розвитку засобами колискових співанок* In: Національно-патріотичне виховання дітей та молоді в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України: стратегії і завдання. Збірник тез методологічного семінару (м. Київ, 6 квітня 2023 р.). НАІР, м. Івано-Франківськ, Україна, стор. 99-105.
13. Корекційно-розвивальні технології навчання дітей з комплексними порушеннями розвитку /навчально-методичний посібник / Чеботарьова О.В., Блеч Г.О., Гладченко І.В., Бобренко І. В., Мякушко О.І., Сухіна І.В., Трикоз С.В. За наук. ред. О.В. Чеботарьової, О.І. Мякушко. – К.: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. – 558 с.
14. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 5-10 класів з порушеннями інтелектуального розвитку /навчально-методичний посібник/ авт.: О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, І.В. Бобренко, Н.А. Ярмола та ін. – К., ІСП НАПН України, 2019. – 120 с. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України , відповідно до рішення комісії із спеціальної педагогіки Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (протокол №4 від 9.10.2019 року).
15. Особливості психолого-педагогічний супроводу дітей з помірною розумовою відсталістю в системі корекційно-розвивального навчання спеціального загальноосвітнього закладу / навчально-методичний посібник / ав.: О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, А.В. Міненко та ін.: За наук. ред. О.В. Чеботарьової, І.В. Гладченко. – К., ІСП НАПН України, 2016. – 148 с. Рекомендовано Вченою радою Інституту спеціальної педагогіки НАПН України (протокол №11 від 29 грудня 2016 р.).
16. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з помірною розумовою відсталістю в системі корекційно-розвивального навчання спеціального загальноосвітнього закладу / навчально-методичний посібник / ав.: О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, А.В. Міненко та ін.: За наук. ред. О.В. Чеботарьової, І.В. Гладченко. – К., ІСП НАПН України, 2016. – 148 с.
17. Програма розвитку дітей раннього та дошкільного віку з інтелектуальними порушеннями / О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, І.В. Бобренко, С.В. Трикоз, О.І. Мякушко, І.В. Сухіна, Н.С. Бабій, Н.П. Цимбалюк, І.Д. Лукачук та ін.: За наук. ред. О.В. Чеботарьової, І.В. Гладченко. К., ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 438 с. Рекомендовано Вченою радою Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України від 18.05.2023 (протокол №3). Рішенням експертної комісії зі спеціальної педагогіки Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України надано гриф «Схвалено для використання в освітньому процесі» (протокол №1 від 7.02.2024 р.).

18. Сучасні технології психолого-педагогічного супроводу дітей з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах кризових викликів/ О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Бобренко, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, О.І. Мякушко, І.В. Сухіна та ін.: За наук. ред. О.В. Чеботарьової. – К., ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. – 664 с. Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України (Протокол № 8 від 09.10. 2023 р.).
19. Чеботарьова О. В. Учні початкових класів із порушеннями інтелектуального розвитку: навчання та розвиток : навчально-методичний посібник / О. В. Чеботарьова, І. В. Гладченко. – Харків : Вид-во «Ранок», 2020. – 128 с. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист Міністерства освіти і науки України від 09.10.2020 № 1/9-571).
20. Чеботарьова О. В., Гладченко І. В. Сонячні діти. Діти із синдромом Дауна. Харків : Видавництво «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2019. 32 с.
21. Чеботарьова, О. В. (2014) *Удосконалення змісту трудового навчання молодших школярів із порушеннями опорно-рухового апарату* Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови (5). стор. 203-211.
22. Чеботарьова, О. В. (2015) *Особливості соціалізації школярів із порушеннями розумового розвитку засобами професійно-трудового навчання* Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія (30). стор. 185-190.
23. Чеботарьова, О. В. (2021) *Дистанційне навчання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку: реалії та перспективи* Особлива дитина: навчання і виховання, 2 (102). стор. 20-30
24. Чеботарьова, О. В. (2022) *Допомога, підтримка та навчання дітей з особливими освітніми потребами як важливий ціннісно-гуманістичний вектор сьогодення* In: Тези доповідей учасників Всеукраїнського онлайн марафону до Дня науки. 16-24 травня 2022 року . Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, м. Київ, Україна, стор. 139-144.
25. Чеботарьова, О. В. (2023) *Стратегії і технології навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах кризових викликів* In: Освіта осіб з особливими потребами в умовах миру і війни. Матеріали IX Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології . Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України, м. Київ, Україна, стор. 557-562.
26. Чеботарьова, О. В. (2024) *Безбар'єрність в освіті дітей з порушеннями інтелектуального розвитку: практичні поради* In: «Безбар'єрність в освіті осіб з особливими потребами: досвід та інновації». Матеріали X Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології . ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, м. Київ, Україна, стор. 427-431.
27. Чеботарьова, О. В. (2024) *Дошкільна освіта дітей з особливими освітніми потребами: навчально-методичне забезпечення* Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови, 2 (25). стор. 284-300.
28. Чеботарьова, О. В. (2024) *Сучасні технології професійно-трудової підготовки учнів з порушеннями інтелектуального розвитку: реалії та перспективи* In: Збірник тез з нагоди 100-річчя від дня народження Клавдії Турчинської «Професійно-трудова соціалізація в системі сучасних реабілітаційних послуг дітям та дорослим з інтелектуальними порушеннями» . Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ, Україна, стор. 83-89.

29. Чеботарьова, О. В. and Абакумова, І.В. (2023) *Трудове навчання учнів з особливими освітніми потребами у дистанційному форматі: поради та рекомендації* Особлива дитина: навчання і виховання, 1 (109). стор. 129-154.

30. Чеботарьова, О. В. (2022) *Дистанційне навчання учнів з особливими освітніми потребами: практичні кроки* Варіативні моделі й технології трансформації професійного розвитку фахівців в умовах відкритої освіти: зб. матер. Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 23 червня 2022 р. стор. 389-393.

31. Чеботарьова, О. В. (2022) *Навчання, допомога та підтримка дітей з особливими потребами як важливі гуманістичні напрями освіти в умовах кризових викликів* In: Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (23 листопада 2022 року, м. Суми) . СумДПУ імені А. С. Макаренка, м. Суми, Україна, стор. 86-89.

32. Чеботарьова, О. В. (2024) *Сучасні стратегії психолого-педагогічного супроводу дітей раннього та дошкільного віку з особливими освітніми потребами* In: Формування життєвої компетентності осіб з особливими освітніми потребами в системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти: збірник наукових праць до 220-ї річниці з дня заснування університету. ХНПУ імені Г. С. Сковороди, м. Харків, Україна, стор. 205-206.

33. Чеботарьова, О. В. and Абакумова, І.В. (2024) *Педагогічна технологія формування професійно-трудової компетентності учнів з порушеннями інтелектуального розвитку*. Особлива дитина: навчання і виховання, 4 (116). стор. 159-173.

Зворотній зв'язок

Тел. +380973436272; +380977519295

Email olena.chebotareva@gmail.com

iryna.hladchenko@gmail.com

Інше

Затверджено

Протокол № 6 від 12 / 06 / 2025 р.

Укладачі

Чеботарьова О.В., Гладченко І.В.

Завідувач відділу

Чеботарьова О.В.